

Rapport

Publicatiedatum: 20 oktober 2014

Rapportnummer: 2014/144

Achtergrond

De N48 (wegvak Hoogeveen-Ommen) is een zeer gevaarlijke weg in de provincies Overijssel en Drenthe. Vrijwel elke maand gebeuren er zware ongevallen met helaas ook dodelijke afloop. Sinds begin jaren 90 wordt er daarom gesproken over het veiliger maken van de N48. Hiervoor zijn de projecten 'herinrichting en verbreding N48' en 'realiseren vier (landbouw)tunnels N48' opgezet. Doelstelling van dit laatste project is het verbeteren van de verkeersveiligheid door de aanleg van vier extra tunnels. Deze voorkomen dat door de afsluiting van de oversteekmogelijkheden van de N48 gebruikers ver moeten omrijden. De provincie Drenthe heeft de leiding van dit project, mede namens de provincie Overijssel, de gemeenten Hoogeveen, De Wolden, Hardenberg en Ommen en Rijkswaterstaat Noord en Rijkswaterstaat Oost.

Eind juli 2014 zijn bijna alle oversteken van de N48 opgeheven, nadat in juni de vierde en tevens laatste tunnel bij Den Kaat is geopend. Afgesproken is na het realiseren van alle vier de tunnels de oversteken in de N48 op te heffen. Met de realisatie van een verhard fietspad in de Maatschappijwijk te Balkbrug is ook deze oversteek opgeheven. Twee andere oversteken zijn nog niet opgeheven, omdat er nog bezwaarprocedures lopen.

Wat ging er aan HET ONDERZOEK vooraf?

De heer N., bewoner van de Maatschappijwijk, wendt zich in februari 2013 tot de Nationale ombudsman. Hij schrijft dat de projectmanager voor de realisatie van de vier tunnels de bewoners van de Maatschappijwijk in juli 2012 meedeelde dat de die maand geplande terugkoppeling van de voorgenomen herinrichting van deze onverharde weg niet is gehaald en een nieuwe bijeenkomst gepland stond voor het najaar van 2012. Ruim een half jaar later, op 12 februari 2013, deelde hij de bewoners schriftelijk mee dat de herinrichting van de Maatschappijwijk later wordt uitgevoerd, omdat eerst onderzocht moet worden wat de financiële ruimte is. Dit zou rond de zomer van 2013 bekend zijn en tot die tijd zou de oversteek van de N48 niet worden afgesloten. Over het uitblijven van die afsluiting uitte de heer N. bij de provincie Drenthe zijn bezorgdheid. In reactie hierop wordt hem meegedeeld dat de provincie is gestart met de voorbereidingen van de aanleg van het fietspad en het afsluiten van de oversteek. Het ontwerp is gereed en neergelegd bij de aannemer. Zodra er een positief besluit is van de betrokken overheidsinstanties wordt zo spoedig mogelijk gestart met de realisatie.

Vervolgens wendt de heer N. zich tot de Nationale ombudsman, omdat – zoals hij stelt - de meerderheid van de aanwonenden met smart op de afsluiting wacht. Het contact met de projectgroep verloopt echter zeer moeizaam. Zo is zonder enige ruggenspraak de afsluiting verschoven tot na de zomer van 2013. Naar aanleiding van deze brief vraagt de ombudsman de provincie met de heer N. in overleg te treden.

Op 9 oktober 2013 wendt de heer N. zich opnieuw tot de ombudsman. Hij constateert dat de afsluiting van de overgang bij hem in de buurt twee keer langer gaat duren dan gepland. In september ontvingen aanwonenden van de Maatschappijwijk de mededeling dat de procedure was gestart en een half jaar zou belopen. Hij vraagt zich af of men de afsluiting over de winter heen wil tillen om tegemoet te komen aan een paar tegenstanders die deze overgang intensief gebruiken. Het laten voortbestaan van deze kruising is naar zijn mening niet alleen in strijd zijn met de Wegenverkeerswet, maar ook met de genomen besluiten en de daarop gebaseerde afspraken. Omdat in de herfst en winter de meeste - dodelijke - ongevallen gebeuren, vraagt hij nogmaals de aandacht van de Nationale ombudsman voor deze gang van zaken.

De ombudsman heeft vervolgens met de provincie afgesproken dat zij contact opneemt met de heer N. en hem vraagt of hij een antwoord wil op zijn vraag waarom het zo lang duurt of een formele klachtprocedure wil doorlopen. Kort daarop laat de heer N. weten dat er iemand van de provincie is langsgekomen om uit te leggen waarom het zo lang duurt om de weg af te sluiten. Tijdens dat gesprek is onder meer aan de orde geweest dat er zeven instanties bij zijn betrokken en er een fietspad is bijgekomen dat eerst niet was voorzien en waarvoor grond moet worden aangekocht. Ook zouden veel landbouwers of landbouworganisaties zich met het project bemoeien. Al met al zou het nog wel anderhalf jaar kunnen duren voordat men overgaat tot afsluiting.

Op 19 juli 2014 is de heer N. gevraagd naar de stand van zaken. In antwoord hierop deelt hij mee dat de aanwonenden van verdere actie afzien, omdat zij geen enkel vertrouwen meer hebben in de lokale instanties. De afsluiting van het levensgevaarlijke kruispunt is keer op keer uitgesteld en een eenvoudige maatregel is telkens uitgesteld waardoor een project van een jaar met twee jaar is verlengd. Uiteindelijk zou de afsluiting op 11 juli 2014 plaatsvinden, maar ook toen is er niets gebeurd. Wel heeft de provincie Drenthe schriftelijk meegedeeld dat de bewuste datum opnieuw verschoven is.

Wat is HET ONDERWERP VAN ONDERZOEK?

Naar aanleiding van de laatste reactie van de heer N. besluit de Nationale ombudsman een onderzoek uit eigen beweging in te stellen. Het onderwerp van onderzoek is als volgt omschreven:

De Stuurgroep N48, gevormd door vertegenwoordigers van de provincies Drenthe en Overijssel, de bestuursdienst Ommen-Hardenberg en de gemeenten De Wolden en Hoogeveen, slaagt er niet in de gewenste en noodzakelijk geachte afsluiting van de gelijkvloerse kruising Maatschappijwijk/Verlengde Grensweg-provinciale weg N48 te Balkbrug, gelegen in de gemeente Hardenberg, te realiseren overeenkomstig de met de aanwonenden gecommuniceerde data.

Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht?

Bij de opening van het onderzoek is het college van gedeputeerde staten informatie gevraagd over

de betrokken partijen en hun taken en bevoegdheden. Ook is het college gevraagd in te gaan op de communicatie met de aanwonenden en de oorzaken van de opgetreden vertraging en gewezen op de vereisten van behoorlijk overheidsoptreden die de Nationale ombudsman hanteert en met name het vereiste dat de overheid op eigen initiatief in het belang van de burger samenwerkt met andere (overheids-)instanties en de burger niet van het kastje naar de muur stuurt.

Hoe reageerde het college van gedeputeerde staten?

In zijn reactie merkt het college op dat Rijkswaterstaat - de eigenaar en beheerder van de N48 – samen met de gemeenten Hardenberg, Ommen, De Wolden en Hoogeveen – de eigenaren en beheerders van de aansluitende en onderliggende infrastructuur tevens bevoegd gezag ten aanzien van de ruimtelijke ordening – en de provincies Overijssel en Drenthe een samenwerkingsovereenkomst hebben gesloten om vier (landbouw)tunnels te realiseren. De provincie Drenthe heeft de dagelijkse leiding over het project.

Over het project is tevens overleg gevoerd met Plaatselijk Belang, een vereniging met ruim 800 leden die zich inzet voor de inwoners van Balkbrug en omgeving en zich bezighoudt met alle zaken die van invloed zijn op de leefbare omgeving, waterschappen, Drents Landschap, Overijssels Landschap en de betrokken bewoners en bedrijven.

Voor de aanwonenden van de Maatschappijwijk vond er op 29 mei 2012 een informatieavond plaats voor de geplande aanleg van het fietspad. De brief met de uitkomst van deze avond is verstuurd op 07 juni 2012. Vervolgens is de aanwonenden op 27 november 2012 schriftelijk meegedeeld dat de stuurgroep op een later tijdstip een besluit neemt. Op 13 februari 2013 is een brief verstuurd waarin melding wordt gemaakt van de keuze voor de variant die de bewoners wensen, maar dat nader uitstel noodzakelijk is om meer financiële duidelijkheid te krijgen.

In de zomer van 2013 is over de afsluiting van de oversteek gesproken met de heer N. Op 8 januari 2014 is aan de aanwonenden een brief verstuurd dat de tunnels bijna gereed zijn maar de oversteek pas wordt afgesloten als het fietspad is aangelegd. In maart 2014 is tijdens een inloopbijeenkomst uitleg gegeven over het definitief ontwerp van het fietspad, waarna in een brief van 17 juni 2014 de planning is aangegeven.

Op 17 juli 2014 is een brief verstuurd met de mededeling dat de aannemer de planning niet haalt en de werkzaamheden worden uitgesteld tot na de bouwvakvakantie. De aannemer was net voor 11 juli, bij een ander werk, geconfronteerd met zeer hevige regenval. Hij heeft toen aangegeven dat hij meteen na de bouwvakvakantie het fietspad zou afmaken. Op nadrukkelijk verzoek van de provincie en de gemeente Hardenberg is tijdens de eerste week van de bouwvakvakantie het fietspad alsnog afgerond.

Het college van gedeputeerde staten schrijft in zijn reactie tevens dat aanvankelijk met de aanwonenden is gecommuniceerd dat de uitvoering van het fietspad en de daaraan gekoppelde afsluiting van de Maatschappijwijk, onder voorbehoud van goedkeuring van de stuurgroep, in het najaar van 2012 zou plaatsvinden. Vanaf februari 2013 is geen datum meer genoemd, maar verwezen naar de – noodzakelijke – besluitvorming van de stuurgroep. Deze is steeds uitgesteld, omdat er bij de bouw van de tunnels tegenslagen waren met aanzienlijke financiële gevolgen. Zodra duidelijk was dat er voldoende financiën waren voor de aanleg van een fietspad conform de

wensen van omwonenden (oorspronkelijk was een schelpenpaadje gepland met het daarbij behorende geringe budget) heeft de stuurgroep besloten tot aanleg.

Met de bewoners en belanghebbenden is er op diverse manieren contact geweest, zoals:

voor iedereen toegankelijk informatieavonden die bekend worden gemaakt in huis-aan-huisbladen;

keukentafelgesprekken met grondeigenaren of direct aanwonenden voor de uitwisseling van meestal heel gedetailleerde informatie;

brieven die naar de omgeving worden verstuurd en

de website, zodat een ieder die belangstelling heeft op ieder moment van de dag informatie kan krijgen over het project.

Daarnaast was het mogelijk om via de telefoon, mail of website vragen te stellen en zich aan te melden voor de nieuwsbrief. Bij iedere informatieavond is daar op gewezen. Bij de ingebruikname van de eerste tunnel aan de Nolderweg zijn bewoners en belangstellenden uitgenodigd voor een open dag die is georganiseerd om te laten zien hoe de tunnel er uit ziet en om rechtstreeks vragen te kunnen stellen. Dit is breed uitgemeten in de regionale pers. Bij de officiële opening van tunnel Den Kaat zijn bewoners en belangstellenden uitgenodigd dat mee te maken en vragen te kunnen stellen over het project.

Ten slotte merkt het college op dat het project is aangestuurd door een stuurgroep met bestuurders van de betrokken overheden en een werkgroep met ambtenaren van de betrokken overheden. In de werkgroep heeft een intensieve uitwisseling plaatsgevonden van kennis en kunde, zodat doorverwijzing niet heeft plaatsgevonden. In dit specifieke geval heeft de projectleiding de communicatie met de omgeving verzorgd. Er is tijdens het traject diverse malen contact geweest met Plaatselijk Belang Balkbrug. Zij heeft bij bewoners meerdere malen getoetst of vragen en wensen serieus waren behandeld. Op basis van de informatieavonden heeft majeure aanpassing van het ontwerp van een aantal tunnels plaatsgevonden. Bij het fietspad zijn de wensen van de bewoners en de aanliggende eigenaren nadrukkelijk meegenomen in het ontwerp. Ook heeft op nadrukkelijk verzoek van de meeste bewoners van de Maatschappijwijk de afsluiting van de oversteek van de N48 pas plaats gevonden nadat het fietspad gereed was.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Het vereiste van goede informatieverstrekking houdt in dat de overheid ervoor zorgt dat de burger de juiste informatie krijgt en dat deze informatie klopt en volledig en duidelijk is. Zij verstrekt niet alleen informatie als de burger erom vraagt, maar ook uit zichzelf.

Dit betekent dat van overheidsinstanties wordt verwacht dat zij bij het niet (kunnen) nakomen van eerdere toezeggingen extra alert zijn op de behoefte van de burger aan concrete informatie.

De heer N. wendt zich in februari 2013 tot de Nationale ombudsman, omdat een geplande – en door alle partijen noodzakelijk geachte – verkeersmaatregel uitblijft. Een jaar later blijkt de verkeersmaatregel nog steeds niet uitgevoerd en gooit de heer N. de handdoek in de ring. Hij deelt de ombudsman mee van verdere actie af te zien en geen enkel vertrouwen meer te hebben in de lokale overheidsinstanties.

De Nationale ombudsman stelt vast dat het college van gedeputeerde staten erkent dat aanvankelijk met de aanwonenden is gecommuniceerd dat de uitvoering van het fietspad en de daaraan gekoppelde afsluiting van de Maatschappijwijk, onder voorbehoud van goedkeuring van de stuurgroep, in het najaar van 2012 zou plaatsvinden. Dit is echter vanwege diverse tegenslagen niet haalbaar gebleken. Uiteindelijk is de overgang in juli 2014, bijna twee jaar later dan oorspronkelijk gepland, afgesloten.

Medio 2012, ten tijde van de informatiebijeenkomst, gingen alle betrokken partijen nog uit van afsluiting van de overgang in het najaar van 2012. De aanwonenden is echter op 27 november 2012 meegedeeld dat er pas op een later tijdstip een besluit genomen wordt, en op 13 februari 2013 is melding gemaakt van nader noodzakelijk uitstel.

Uit de reactie van de heer N. maakt de Nationale ombudsman op dat het voor hem in ieder geval niet duidelijk was wat de achtergronden waren voor de opgetreden vertraging en in zoverre is niet gehandeld in overeenstemming met het vereiste van goede informatieverstrekking.

Oordeel

De klacht over de onderzochte gedraging van de provincie Drenthe, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van gedeputeerde staten, is gegrond, wegens strijd met het vereiste van goede informatieverstrekking.

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,

waarnemend ombudsman